

Novela zákona o sociálnych službách

Sociálne služby na Slovensku. Ako ďalej ?

november 2013

Mgr. Lýdia Brichtová, PhD.

MPSVR SR

Zámery novely zákona o sociálnych službách (SS)

- Úprava podmienok financovania SS
- Nové vymedzenie ekonomicky oprávnených nákladov(EON)
- Nová samostatná skupina SS krízovej intervencie
- Nové druhy SS a odborných činností
- Sprísnenie podmienok registrácie poskytovateľov
- Úprava podmienok akreditácie
- Podrobná úprava podmienok kvality so stanovenými kritériami a novým systémom hodnotenia - štandardy kvality
- Zlepšenie podmienok ochrany príjmu(zvýšenie hraníc) a zjednodušenie posudzovania príjmu
- Vytvorenie podmienok pre proces deinštitucionalizácie

Úprava podmienok financovania SS

- Nadalej sa bude poskytovať finančný príspevok zo ŠR obciam na SS patriace do ich pôsobnosti a neverejným poskytovateľom vybraných SS na lokálnej úrovni
- Finančný príspevok zo ŠR sa bude poskytovať **priamo poskytovateľovi a vypláčať štvrt'ročne** (nie prostredníctvom obce a VÚC (vzhľadom na problémy v roku 2011 a 2012))
- Finančný príspevok sa poskytuje **nadalej v paušálnej výške** (nie podľa stupňa odkázanosti)
- MPSVR po MPK ustúpilo od pripravovaných zmien a finančný príspevok podľa stupňa odkázanosti a FPO na regionálnej úrovni pre neverejných poskytovateľov plánuje zaviesť od 1.1.2015
- Nový spôsob výpočtu FPP
- Financovanie ošetrovateľských výkonov v ZSS z verejného zdravotného poistenia - zmeny v spolupráci s MZ SR (december 2013)

Nová povinnosť pri vyplácaní finančného príspevku zo ŠR

- Každý štvrt'rok sa bude sledovať, či poskytovateľ nemá **evidované daňové nedoplatky a nedoplatky poistného** (zdravotné a sociálne poistenie) prostredníctvom príslušných inštitúcií (ZP, SP, finančná správa)
- **Cieľ:**
zabezpečiť účelnosť a eliminovať riziko zneužitia poskytnutých verejných zdrojov

Ekonomicky oprávnené náklady (EON) na účely úhrady

- Objektívizácia EON , tak aby poskytovateľ nemohol zahrnúť do EON náklady, ktoré nesúvisia s poskytovaním SS alebo sú neprimerane vysoké (len nájomné a odpisy obvyklé v mieste a v čase)
- Povinnosť NP zverejniť cenník SS na webovom sídle alebo inom verejne dostupnom mieste
- Z EON sa odpočítava výška FPO, FPP alebo príjem z EON od inej VÚC

Nový spôsob výpočtu FPP

- FPP sa vypočíta ako rozdiel medzi priemernými bežnými výdavkami samosprávy, sumou finančného príspevku na odkázanosť z MPSVR/obec a skutočnými príjmami samosprávy z úhrad
- Neuhradené výdavky a nezaplatené úhrady za daný rok sa na účely FPP započítavajú v nasledujúcom roku
- Uvedený spôsob výpočtu FPP umožní zohľadňovať regionálne rozdiely obcí a VÚC a podporuje ich samosprávny výkon

Nové podmienky posudzovania odkázanosti

- Väčšia previazanosť lekárskej a sociálnej posudkovej činnosti a zvýšenie objektivity posudzovania
- Aj sociálny pracovník posudzuje stupeň odkázanosti
- Medicínske a sociálne závery posudzovania musia byť v zhode
- Možnosť posudzovať odkázanosť bude mať aj sestra s VŠ (nielen lekár)

Služby krízovej intervencie a nové služby a odborné činnosti

- Vytvára sa nová skupina SS krízovej intervencie (terénna sociálna služba, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu, zariadenie núdzového bývania)
- Do SS sa zaraďujú
- Komunitné centrá
- Terénna sociálna služba
- nové odborné činnosti (preventívna aktivita, stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so ZP)
- Nové podmienky pre niektoré SS, v nízkoprahových centrách preventívne aktivity, zariadenie núdzového bývania len pre obeť násilia
- Nová podporná služba: Podpora samostatného bývania (klienti so ZP a klienti krízovej intervencie)

Komunitné centrum (§ 24d)

Cieľová skupina: FO, ktoré pre zotrvávajú v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

Segregovaná lokalita: priestor vymedzený bytovým domom, ulicou, mestskou časťou, obcou alebo v lokalite mimo územia obce bez základnej občianskej vybavenosti.

Koncentrovaná a generačne reprodukovaná chudoba: výskyt negatívnych javov:

- Napr. vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti, hmotná núdza, nízka úroveň vzdelanosti, nedostatočné hygienické návyky, nedostupnosť tovarov a služieb a výskyt sociálnopatologických javov s vysokou toleranciou k nim

Rozsah činností KC

- sociálne poradenstvo,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- preventívna aktivita,
- pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa,
- záujmová činnosť.
- komunitná práca a komunitná rehabilitácia.
- **Forma:** ambulantne alebo terénne programy

Terénna sociálna služba krízovej intervencie (§ 24a)

- **Cieľová skupina:** FO v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu
 - nezabezpečenia základných životných potrieb
 - pre svoje životné návyky, spôsob života alebo závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností
 - pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav
 - pre ohrozenie vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak je dieťaťom do siedmich rokov veku
 - pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby
 - pre ohrozenie správaním iných osôb a pre obeť takéhoto správania
- **Obsah:**
 - vyhľadávanie klientov,
 - preventívne aktivity,
 - sociálne poradenstvo,
 - sociálna rehabilitácia,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov
 - utváranie podmienok na výdaj stravy alebo výdaj potravín

Preventívna aktivita

§ 23a

- Preventívna aktivita je odborná činnosť zameraná na predchádzanie rizikovému správaniu fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a na predchádzanie rizikovým situáciám a na ich prekonanie alebo riešenie

Stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so ZP

§ 23b

- Ciel': podpora a rozvoj komplexného vývoja dieťaťa do siedmich rokov, ktorého vývoj je ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia v súlade
 - s individuálnymi potrebami dieťaťa, potrebami členov jeho rodiny
 - na posilnenie vlastných schopností členov jeho rodiny pri prekonávaní nepriaznivej sociálnej situácie a na podporu ich sociálneho začlenenia

Podpora samostatného bývania

- **Ciel:** podpora samostatnosti, nezávislosti a sebestačnosti klienta
- **Cieľová skupina:** FO so ZP, ale aj FO v iných nepriaznivých situáciách
- **Obsah:**
 - pomoc pri prevádzke domácnosti, pomoc pri hospodárení s peniazmi, pri organizovaní času, pri zapojení sa do spoločenského a pracovného života, rozvoj osobných záujmov, predchádzanie a riešenie krizových situácií, podpora spoločensky primeraného správania.
 - sociálne poradenstvo,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
 - preventívna aktivita,
 - sociálna rehabilitácia
 - **Nástroj podporujúci aj proces DI** - prechod klienta z pobytového celoročného zariadenia do bytu alebo RD

Sprísnenie podmienok registrácie poskytovateľov

- Už pri registrácii sa budú predkladať údaje o podmienkach kvality SS (základné práva a slobody, procedurálne, personálne a prevádzkové)
- Ak sa SS poskytuje vo viacerých VÚC, registračný VÚC oznámi nového poskytovateľa ostatným VÚC
- V centrálnom registri sa bude uvádzať dôvod výmazu z registra
- Prekročenie zákonom stanovenej kapacity a formy znamená nezapísanie do registra (napr. DSS celoročný pobyt)
- Poskytovateľ bude povinný vypracovať a uložiť do verejnej časti registra účtovných závierok výročnú správu
- Zavedenie sankcií – výmaz z registra, ak poskytovateľ napr. neoznámi zmeny skutočností, nedoručí výročnú správu, prekročí stanovený počet miest, má daňové a odvodové nedoplatky)

Nový dôvod pre výmaz z registra

- Poskytovateľ sociálnej služby **prestal spĺňať finančné podmienky** na poskytovanie sociálnej služby, ak
 - a) **je v likvidácii, v konkurze**, je voči nemu vedené konkurzné konanie alebo bol proti nemu zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku,
 - b) **má evidované daňové nedoplatky**, ktoré sa vymáhajú výkonom rozhodnutia podľa osobitného predpisu, **alebo**
 - c) **má evidované nedoplatky poistného** na zdravotné poistenie, nedoplatky na sociálne poistenie a nedoplatky na príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, ktoré sa vymáhajú výkonom rozhodnutia podľa osobitného predpisu.

Úprava podmienok akreditácie

- Zákonom sa ustanovuje vymedzenie obsahu vzdelávacieho programu, zodpovedného zástupcu, jeho odborná spôsobilosť a prax lektorov
- Precizujú sa náležitosti žiadosti o akreditáciu na odborné činnosti
- Zvyšuje sa počet rokov z 2 na 5, o ktoré je možné akreditáciu predĺžiť

Štandardy kvality

- Podrobne sa upravujú podmienky kvality poskytovania soc.sl. a zavádza sa nová oblasť - Základné ľudské práva a slobody (v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so ZP)
- Pri každej podmienke sa ustanovuje štandard a indikátory s cieľom zvýšiť objektivitu posudzovania
- Nový systém bodového hodnotenia podľa plnenia/neplnenia jednotlivých indikátorov
- Hodnotiaca škála bude nasledovná:
- *Váha kritéria:*
- 4 – Kritérium s maximálnou dôležitosťou pre prijímateľa soc. sl.
- 2 – Kritérium veľmi dôležité pre prijímateľa soc. sl.
- 1 - Kritérium dôležité pre prijímateľa sociálnej služby a poskytovateľa sociálnej služby

- Bodové hodnotenie indikátora bude nasledovné:
- 3 - spĺňa úplne
- 2 – spĺňa čiastočne
- 0 – nespĺňa
- Celková kvalita bude hodnotená percentami, bodmi a slovným vyjadrením
- **Nesplnenie podmienok kvality ani v stanovenej lehote je dôvodom na výmaz z registra**

Ochrana a posudzovanie príjmu

- **Zvýšenie hranice ochrany príjmu pred neprimeranou úhradou**
 - Suma zostatku 20% sa zvyšuje na 25% sumy ŽM (celoročný pobyt)t.j. 49,52 €
 - Suma zostatku 50% sa zvyšuje na 60% sumy ŽM (týždenný pobyt)t.j. 118,85 €
 - Suma zostatku 70% sa zvyšuje na 1 násobok ŽM (denný pobyt so stravou) t.j. 198,09 €
 - Suma zostatku 1,3 násobok sa zvyšuje na 1,4 násobok sumy ŽM (denný pobyt bez stravy) t.j.277,33 €
 - Suma zostatku 1,3 násobku sa zvyšuje na 1,4 násobok sumy ŽM(opatrovateľská služba) t.j.277,33 €
 - Suma zostatku 1,3 násobku sa zvyšuje na 1,65 násobok sumy ŽM(pre osoby povinné výživou) t.j.326,84 €
- Suma zostatku 75 % sumy ŽM (celoročná pobytová SS v zariadení bez stravovania) t.j. **148,56 €**
- Suma zostatku 85 % sumy ŽM (týždenná pobytová SS v zariadení bez stravovania , t.j. **168,37 €**
-

Ochrana a posudzovanie príjmu

- Pri pravidelnom príjme : zisťovanie za **predchádzajúci kalendárny mesiac**
- Pri nepravidelnom príjme za **predchádzajúci rok**
- Pri oboch príjmoch - dôležitý je deň začatia poskytovania SS
- Zmeny rozhodujúcich skutočností (napr. zmena príjmu, okruhu spoločne posudzovaných osôb) ovplyvní výšku úhrady za SS až v nasledujúcom kalendárnom mesiaci
- Na zvýšenie a zníženie príjmu v sume 5 € sa neprihliada
- Doklady o príjme a majetku sa budú predkladať až na účely uzatvorenia zmluvy o poskytovaní SS (nie pri podávaní žiadosti o poskytnutie SS)

Ochrana a posudzovanie príjmu

- Na účely platenia úhrady za SS sa od príjmu bude odpočítavat' aj úhrada za
- inú sociálnu službu alebo jej časť, ktorú klient alebo príbuzní platia
- sociálnu službu alebo jej časť, ktorú klient alebo príbuzní platia

Podpora procesu deinštitucionalizácie

- **Nemožnosť registrácie nových celoročných pobytových zariadení typu DSS (len denný a týždenný pobyt) a ZPS, ZPB, DSS a SZ presahujúce zákonnú kapacitu**
- **nemožnosť rozširovania kapacít v DSS, zariadeniach pre seniorov, zariadeniach podporovaného bývania, ktoré vznikli pred 1.1.2014 a presahujú stanovenú kapacitu**
- **financovanie len tých zariadení typu DSS s celoročným pobytom, ktoré vznikli pred 1.1.2014**

Legislatívne zmeny podporujúce DI

- **Zákonom stanovená kapacita vybraných pobytových zariadení SS**
 - zariadenie podporovaného bývania: ľudia so ZP vo veku od 16 do 65 rokov
 - maximálny počet klientov v jednom byte (6 osôb)
 - maximálny počet bytových jednotiek v jednom bytovom dome (2 bytové jednotky)

Legislatívne zmeny podporujúce DI

- zariadenie pre seniorov max. 22 klientov v jednom objekte – cieľ ZSS rodinného typu
- domov sociálnych služieb (DSS) max. 40 klientov v jednom objekte – cieľ ZSS s charakterom DLS
- špecializované zariadenie (ŠZ) max. 40 klientov v jednom objekte – cieľ ZSS s charakterom DLS

Legislatívne zmeny podporujúce DI

- možnosť prijímať do DSS s celoročným pobytom len plnoleté osoby
- Nemožnosť prijímať do DSS s celoročným pobytom deti a mládež do 18 rokov
- Nemožnosť prijímať do DSS seniorov
- Do špecializovaného zariadenia sa prijímajú klienti so špecifickým zdravotným postihnutím (napr. Alzheimerova choroba, rôzne druhy demencií, organický psychosyndróm)

Legislatívne zmeny podporujúce DI

- **Osobitné opatrenia podporujúce zmeny v rámci procesu DI**
 - Zmeny DSS v prechodnom období (v rokoch 2014 a 2016) v nadväznosti na obmedzenie kapacity, nemožnosť prijímať do zariadenia typu DSS deti, mládež a seniorov
 - Ak sa DSS pretransformuje len na zariadenie pre seniorov a špecializované zariadenie, aj po zmene dostane finančnú podporu zo štátu a to v pôvodnej výške a na pôvodný počet zmluvne dohodnutých klientov

Legislatívne zmeny podporujúce DI

- Ustanovuje sa **výnimka z kapacity** pre **novovybudované zariadenia**, na ktoré boli vydané právoplatné stavebné povolenia do 31. decembra 2013
- **Ciel'**: eliminovať riziká škôd vysokého rozsahu (napr. účelové stavby budované z ROP, vlastných prostriedkov obcí a súkromných osôb)
- výnimka skomplikuje a predĺži proces transformácie veľkokapacitných pobytových zariadení na komunitné služby na Slovensku
- **Výnimka aj pri dodržiavaní personálnych štandardov** pri realizácii projektov DI (bude dochádzať k postupnému znižovaniu počtu klientov)

Ďakujem Vám za pozornost'